

Raadsinformatiebrief¹

Onderwerp	Onderzoek governance Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)
Portefeuillehouder	W. Breunese
Portefeuille	Openbare Ruimte; Natuur en Landschap en Recreatie

Aan de leden van de gemeenteraad Zaanstad,

Inleiding

Met deze brief informeren wij u over het lopende onderzoek naar de toekomstige governance, kerntaken, organisatie en financiering van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM).

Het algemeen bestuur van het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) heeft in februari 2025 de bestuursopdracht 'Procesinrichting onderzoek governance, kerntaken, financiën en organisatie van het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)' vastgesteld. De opdracht volgt uit de constatering van het bestuur van het recreatieschap dat het haar verantwoordelijkheid is om, gezien de situatie en het streven naar financieel evenwicht, na te denken over de fundamentele toekomst van het recreatieschap. Doorgaan op dezelfde manier is geen optie.

In de bestuursmededeling na het AB van 14 april 2025 bent u door het recreatieschap hierover op hoofdlijnen geïnformeerd. In deze raadsinformatiebrief geven wij u meer context over de aanpak van deze opdracht en de Zaanse uitgangspunten hierin.

Toelichting

Besluitvorming tot nu toe en uitgangspunten

Kadernota 2026

Het Algemeen Bestuur (AB) van RAUM heeft op 29 november 2024 de Kadernota 2026 vastgesteld. In deze Kadernota is opgenomen dat een onderzoek wordt gestart naar de toekomst van het recreatieschap. De huidige organisatie van uitvoerings-, beheer- en ontwikkelingstaken lijkt niet meer aan te sluiten bij de opgaven. Het bestuur van het recreatieschap wil daarom fundamenteel onderzoeken of de opgaven in het gebied op een andere manier georganiseerd en gefinancierd kunnen worden.

Bestuursopdracht

Vervolgens heeft op 6 februari 2025 het algemeen bestuur de bestuursopdracht 'Procesinrichting onderzoek governance, kerntaken, financiën en organisatie van het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM)' vastgesteld. Rondom dit onderzoek is een ambtelijke en bestuurlijke werkgroep opgezet (zie verderop).

Het bestuur heeft de volgende uitgangspunten benoemd voor het onderzoek:

- De recreatieopgave in het gebied staat centraal;
- Zoals het nu is stopt, ontbinden van de GR is hierbij een optie;
- We blijven goede burens;

¹Op deze raadsinformatiebrief volgt geen actie van de Agendacommissie. Wanneer u een onderwerp hieruit wilt bespreken dan kunt u dit doen door een raadsinstrument in te zetten. Bijvoorbeeld een rondvraag (primair gericht aan het college van B&W of een agenda-initiatief (primair gericht aan de collega fracties)). Vermeld altijd in het raadsinstrument: wat u wilt bespreken inclusief een korte concrete toelichting.

- Waardering voor de uitvoeringsorganisatie RNH blijft, en het openhouden van de mogelijkheid om RNH toekomstige uitvoerder te laten blijven;
- Gezamenlijke communicatielijnen;
- Structureel niet meer gaan betalen;
- Koppelen aan beweging/ontwikkeling bij andere recreatieschappen;
- Benchmark uitvoeren naar voorbeelden elders in Nederland.

Doel en onderzoeksvragen

Het onderzoek heeft tot doel te verkennen op welke wijze de recreatieopgaven in het gebied beter, efficiënter en toekomstbestendiger kunnen worden georganiseerd. Daarbij wordt gekeken naar onder meer:

- De rol en toegevoegde waarde van het RAUM in het huidige en toekomstige recreatieve landschap;
- De juridische en financiële verplichtingen van de deelnemende partijen;
- Alternatieve vormen van samenwerking;
- De consequenties voor deelnemers.

Aanpak onderzoek

Het onderzoek is gestart onder leiding van de bestuurlijke trekkers van Uitgeest en Zaanstad met ambtelijke ondersteuning vanuit de deelnemende gemeenten, de provincie en het Bestuursbureau. Tevens is een externe procesbegeleider Kokx de Voogd ingeschakeld. Recreatie Noord-Holland (RNH) levert gegevens aan over het functioneren van het schap. De ambtelijke en bestuurlijke werkgroep komt periodiek bijeen.

Voornemen tot ontbinding

In het Ambtelijk Overleg / Bestuurlijk Overleg (AO/BO) van 14 april 2025 heeft het AB het gezamenlijke voornemen uitgesproken om de GR RAUM op te heffen. De hoofdvraag draait nu om het inzichtelijk maken van de inhoudelijke, juridische en financiële consequenties van ontbinding van de GR. Dit gebeurt in een liquidatieplan.

Geen nieuwe verplichtingen

Totdat een definitief besluit is genomen over de toekomst van het RAUM worden geen nieuwe meerjarige verplichtingen aangegaan. Dit houdt een bevestiging van de huidige situatie in en betekent onder meer:

- Geen nieuwe (meerjarige) investeringen in beheer of infrastructuur; uitgangspunt is schoon, heel en veilig
- Geen wijzigingen in eigendomsverhoudingen of governance;
- Geen nieuwe financiële afspraken tussen deelnemers.

Zo is besloten geen uitvoering te gaan geven aan vastgestelde visies voor deelontwikkelingen als het Aagtenpark, Dorregeest en Uiterdam. Het project Sakerleidam en Vitaal Platteland gaat wel door, hier zijn al verplichtingen voor aangegaan.

Proces en besluitvorming

De besluitvorming over de toekomst van het recreatieschap zal plaatsvinden op basis van het concept liquidatieplan, waarvan het streven is dat deze in het najaar van 2025 gereed is.

Het opheffen van een openbaar lichaam zoals het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een proces dat juridisch en bestuurlijk zorgvuldig moet worden doorlopen. Zodra het algemeen bestuur het voornemen tot ontbinding heeft uitgesproken, volgen er een aantal stappen waarbij onder andere colleges, gemeenteraden en provinciale staten een formele rol spelen. Alle deelnemers dienen een besluit tot opheffing te nemen, zowel college als raad. Hieronder volgt een schematische schets van de stappen, doorlooptijd en de rol van raden en staten.

1. Voornemen tot ontbinding (startpunt, informeel is dit besluit eerst genomen op 14 april 2025 en daarna geformaliseerd)

- Wie: Algemeen bestuur recreatieschap
- Wat: Formeel besluit nemen om het voornemen tot ontbinding uit te spreken. Het AB doet het voorstel om de GR op te heffen aan alle deelnemers.
- Doorlooptijd: 1 vergadering

De eerste fase van het onderzoek loopt tot en met september 2025. De voorlopige conclusie luidt dat voortzetting in de huidige vorm nog steeds niet wenselijk of houdbaar is.

- De huidige constructie sluit onvoldoende aan bij de opgaven in het gebied;
- Er zijn aanzienlijke verschillen in belangen, eigendomsverhoudingen en financiële bijdragen;
- Er is draagvlak om een liquidatieplan uit te werken, waarin opheffing van het schap en herverdeling van taken het leidende uitgangspunt is. Dit vormt de basis voor bestuurlijke afweging en besluitvorming.

2. Opstellen concept liquidatieplan (geplande besluitvorming: september 2025)

- Wie: het AB stelt een liquidatieplan op, nadat eerst de spelregels en strategie vastgesteld zijn
- Wat:
 - In kaart brengen voor alle deelnemers
 - Eigendommen
 - Rechten
 - Plichten
 - Financiële gevolgen gemeenten
 - Financiële gevolgen (frictiekosten) Bestuursbureau en Recreatie NH
 - Voorwaarden per gemeente voor liquidatie
 - Onderhandelingsperiode
 - Doorlooptijd:
 - Informatie en besluitvorming: ca. 6 maanden

3. Consultatie van deelnemers (gemeenten en provincie) (planning: Q4 2025)

- Wie: Colleges van B&W en Gedeputeerde Staten, met betrokkenheid van raden en staten
- Wat:
 - Zienswijze vragen aan de gemeenteraden en Provinciale Staten om in te stemmen met het concept liquidatieplan en uiteindelijke besluit tot ontbinding (conform de Gemeenschappelijke Regeling).
 - Dit gebeurt meestal via een voorstel van het college of GS aan respectievelijk de gemeenteraad of Provinciale Staten.
- Doorlooptijd:
 - Informatie en besluitvorming: 2 tot 3 maanden, afhankelijk van vergaderschema's.

4. Vaststellen liquidatieplan door het algemeen bestuur (planning: Q4 2025)

- Wie: AB met nota van beantwoording van consultatieronde
- Wat: Definitieve besluitvorming over ontbinding, inclusief afspraken over:
 - Boedelverdeling (financiën, activa, personeel)
 - Overdracht van taken
 - Nazorg/afwikkeling
- Voorwaarde: Alleen mogelijk als alle deelnemende bestuursorganen hebben besloten tot opheffing in stap 3.
- Rol van raden/staten:

- Op basis van artikel 27 van de GR Almaarder- en Uitgeestermeer stelt het AB regels voor opheffing vast. Alle deelnemers nemen een besluit of ze tot opheffing over willen gaan.
- Doorlooptijd: ca. 3 maanden

5. Uitvoeringsfase (liquidatiefase)

- Wie: Dagelijks bestuur / aangewezen liquidateur
- Wat:
 - Afwikkeling van bezittingen en schulden
 - Afvloeiing personeel
 - Beëindiging contracten
 - Eventuele overdracht van taken (bijv. naar gemeenten)
- Rol van deelnemers:
 - Kunnen betrokken zijn bij besluiten over de verdeling van activa/passiva.
- Doorlooptijd: 6 tot 12 maanden, afhankelijk van complexiteit

6. Formele opheffing en uitschrijving

- Wie: Algemeen bestuur / liquidateur
- Wat:
 - Bekrachtigen dat alle verplichtingen zijn afgewikkeld
 - Uitschrijving bij KvK
 - Bijwerken Register van Overheidsorganisaties
 - Informeren van Rijk, provincie en andere betrokkenen
- Doorlooptijd: ca. 3 maanden

Totale doorlooptijd:

2 – 3 jaar, afhankelijk van de bestuurlijke processen, complexiteit van de boedel, en de snelheid van besluitvorming bij de deelnemers. Hier kan een (flinke) vertraging op ontstaan als partijen niet nader tot elkaar komen. Deze doorlooptijd is een eerste inschatting is en dit is afhankelijk is van de bereidheid van alle deelnemers om tot een vervolgstap te komen.

Zaanse argumenten voor het starten van het onderzoek

Voor Zaanstad zijn een aantal aspecten van belang.

1. De jaarlijkse bijdrage aan het recreatieschap is onevenredig hoog in relatie tot het te beheren Zaanse grondgebied (enkele paden in de Omzoom Assendelft en een stukje berm bij de Kaaik).
2. Daar komt bij dat sommige beheergebieden beperkte identiteit hebben, en Zaanstad daarom een gebrek aan gemeenschappelijk belang ervaart.
3. Er loopt een meerjarige discussie over financieel evenwicht en het lukt niet om dat te bereiken. De manieren om dit wel te bereiken zijn hoogst onzeker.
4. Dat heeft ook tot gevolg dat de ambities afgeschaald zijn en dat bij de keuze voor het uitvoeringsprogramma gekozen is voor scenario 'Midden' (zie ook de zienswijze van vorig jaar; 8509643). Hierin zijn geen Zaanse projecten opgenomen zoals de Kil, een marketingplan voor het gebied IJ tot Z en een fietspad van Rorik naar Nieuwendijk. Terwijl Zaanstad wel behoefte heeft aan meer recreatief aanbod aan de westkant van onze gemeente.
5. In de zienswijze op de Verordening Financieel Beheer (VFB) zijn de volgende punten door Zaanstad meegegeven:
 - Het laten opnemen van een regeling omtrent een unanieme besluitvorming betreffende de hoogte en de verdeling van de participantenbijdrage in de gewijzigde VFB.
 - Het laten opnemen van de grondslag op basis van inwoneraantal in de gewijzigde VFB waarop de participantenbijdrage wordt berekend.

Deze ingebrachte punten zijn weliswaar door het recreatieschap overgenomen, maar pas over 5 jaar, in 2029 dus, vindt verdeling plaats op basis van inwonertal (artikel 2, lid 9). De vastgestelde VFB gaat tot die tijd uit van dezelfde verdeelsleutel die er altijd al was. En die vindt Zaanstad onevenredig hoog.

Zaanse voorwaarden en/of aandachtspunten in proces

- Als blijkt dat onderhandelingen niet slagen zal Zaanstad mogelijk eenzijdig uittreden, echter opheffing geniet de voorkeur. Bij eenzijdig uittreden zijn mogelijk hogere kosten gemoeid vanwege frictiekosten. Anderzijds betekent het uittreden van Zaanstad als vrij grote financiële speler ook iets van de bijdrage van de resterende participanten en de financiële situatie van het RAUM.
- Financiële bijdrage aan het gebied stopt uiterlijk per 2028 (dit is ook als bezuiniging verwerkt in de voorjaarsnota 2025 - 2029). Door ontbinding van de RAUM wordt de bijdrage vanaf 2029 verlaagd met € 0,37 mln. Hier staan onderhoudskosten in eigen beheer € 0,13 mln. en mogelijke frictie kosten (€ 0,05 mln. aflopend tot € 0) tegenover. Door te stoppen met het RAUM besparen we in 2029 € 0,19 mln, oplopend tot € 0,24 mln.in 2033 en verder.
- Uit het liquidatieplan moet blijken wat de definitieve financiële consequenties zijn. Uit jurisprudentie blijkt dat een 'solidariteitsbijdrage' voor meerdere jaren aan de nadeelgemeenten een gebruikelijke aanpak is.
- Gebied blijft beschikbaar voor inwoners van Zaanstad om te recreëren
- Project Saskerleidam wordt uitgevoerd
- Geen omvorming van de publiekrechtelijke samenwerking naar een privaatrechtelijke samenwerking
- Onzekerheid over vervolg indien besluitvorming door vertraging pas na de verkiezingen kan plaatsvinden; De gevolgen moeten klip en klaar zijn voor een succesvolle bestuurlijke besluitvorming.

Opties toekomstig beheer Zaanse grondgebied

- Zelf beheren
- Beheer laten uitvoeren door recreatieschap Twiske-Waterland
- Beheer laten uitvoeren door Recreatie Noord-Holland, als uitvoeringsorganisatie van de recreatieschappen (dit is in feite continuering van de huidige aannemer, maar dan zonder de rechtsvorm Gemeenschappelijke Regeling)

Financiële en Juridische consequenties

Aan het onderzoek zijn geen financiële consequenties verbonden. Gevolgen voor een keuze naar aanleiding van het onderzoek worden inzichtelijk gemaakt als deze gevolgen bekend zijn. Deze worden aan de raden en staten voorgelegd als onderdeel van het liquidatieplan.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

N.v.t.

Aanpak/uitvoering

De aanpak is hierboven beschreven

Betreft

Het betreft actieve informatievoorziening.

Bijgaande stukken

Geen

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zaanstad,
drs. J. Hamming, burgemeester

drs. G. Blom, gemeentesecretaris
namens deze
mr. L. Graaff, concerndirecteur

Transactiebewijs iBabs digitale handtekening